

Netradičné dreviný - vlastnosti a využitie

Hospodárske dreviný - dreviný bežne priemyselne využívané (SM, JD, BO, - BK, DB resp. iné listnáče ako priemyselné drevo).

Smery využívania:

- stavebníctvo
- nábytkárstvo
- stavebno-stolárske výrobky
- baníctvo
- poľnohospodárstvo
- doprava a spoje
- výroba hudobných nástrojov
- výroba športového náradia
- v umeleckých remeslách (rezbárstvo, šperky)
- výroba buničiny, papiera, suchá destilácia a pod.

Netradičné dreviný - vyskytujúce sa v malých množstvách, ich hospodárske využitie je nedocenené.

Smrekovec opadavý - Larix decidua

Výskyt: stredná Európa

Hustota: 400 až 550 kg.m⁻³ (výnimočne až 820 kg.m⁻³)

Sfarbenie:

- bel' - žltobiela
- jadro - zlato-hnedé až červenohnedé

Vlastnosti:

- nižšie objemové zosychanie ako ostatné ihličnany
- dobrá odolnosť voči biotickým škodcom
- veľmi dobrá opracovateľnosť
- obľúbený materiál na obklady

Využitie:

- obdobne ako borovica
- okná, dvere
- schodiská, obklady, podlahy
- masívny nábytok
- dyhovaný nábytok
- krovové konštrukcie

Menej vhodné použitie

- dielce umiestnené v experimentálnych prvkoch (pri tangenciálnych rezoch výrazné šúverenie vplyvom vodných zrážok)

Borovica douglaska - Pseudotsuga taxifolia

Výskyt: do Európy dovezená, zdomácnená, zatiaľ výskyt krajový, v posledných rokoch výraznejšie vysádzaná

Hustota: 320 až 510 (niekedy až 730) kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' - žltobiela
- jadro - zlatočervená až tmavohnedá

Vlastnosti:

- výrazné letokruhy
- hrče červenohnedé, viac rozptýlené ako u SMC
- drevo príjemne vonia éterickými olejmi
- malý obsah živice

Využitie:

- obdobne ako u SM/JD na všetky výrobky.
- veľmi výhodná drevina na výrobu lúpaných dých a preglejok

Borovica vejmutovka - Pinus strobus

Výskyt: do Európy dovezená, zdomácnená

Hustota: 310 až 370 kg.m⁻³ (výnimočne 460 kg.m⁻³) (patrí medzi najľahšie ihličnaté dreviny)

Sfarbenie: vzhľadom, štruktúrou pripomína smrek

Vlastnosti:

- pomerne veľký obsah živice
- veľmi mäkké, dobre štiepatelné drevo
- nižšia pevnosť
- málo sa šúverí

Využitie:

- lúpané dyhy
- obalové materiály
- výroba zápaliek
- dekoračný obkladový materiál v interiéri

Borovica limba - Pinus cembra

Výskyt: u nás obmedzený na oblasť Tatier

Hustota: 370 až 450 kg.m⁻³ (resp. 560 kg.m⁻³) (patrí medzi najľahšie ihličnaté dreviny)

Sfarbenie:

- bel' (pomerne úzka) - žltobiela
- jadro: svetlé, načervenalé až červenohnedé

Vlastnosti:

- tmavé načervenalé hrče, nevypadavé, vytvárajú krásnu textúru
- príjemne vonia po éterických olejoch
- veľmi trvanlivá drevina, ľahká a mäkká
- málo sa zosychá a šúverí

Využitie:

- pre malý výskyt len na výrobu masívneho nábytku
- obklady stien (krásna textúra)
- rezbárstvo, upomienkové predmety
- vybraté jedince výborné rezonančné vlastnosti

Dub cer - Quercus cerris

Výskyt: súčasť dúbrav, miestny výskyt (okolie Krupiny)

Hustota: 720 - 780 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- široká bel' - žltobiela
- jadro - ružovohnedkasté

Vlastnosti:

- póry v jarnom dreve voľným okom viditeľné na všetkých rezoch (priečnom, radiálnom, tangenciálnom)
- ťažko opracovateľné drevo, prerezané póry spôsobujú drsnosť a nepoužiteľnosť v nábytkárskej a interiérovej tvorbe
- dobrá odolnosť voči poveternostným vplyvom

Využitie:

- podlahy pre ustajnenie hospodárskych zvierat

Hospodársky význam:

- malý

Jaseň štíhly - Fraxinus excelsior

Výskyt: v nížinách, lúčnych lesoch a v podhorách vo dvoch variantách: jaseň nížinný a jaseň horský s cennejším drevom

Hustota: 450 až 680 kg.m⁻³ (resp. 900 kg.m⁻³)

Sfarbenie:

- zreteľne rozšírená široká bel' - nažltlá až načervenalobiela
- rôzne veľké jadro - svetlohnedé až nažltlobiele
- štvorhranná dreň
- zreteľné ročné kruhy
- na tangenciálnom reze má typickú kresbu

Vlastnosti:

- drevo je pevné, tvrdé, pružné, ohybné a veľmi húževnaté
- má dobrú nosnosť
- je ťažko ale rovno a hladko štiepatelné
- je ťažké (váha čerstvého dreva 900 kg/m³)
- dobre sa suší, veľmi málo sa šúverí a praská
- dobre sa leští ale ťažko sa morí a impregnuje
- parené je vhodné na ohýbanie podobne ako buk
- vystavené poveternostným vplyvom je málo trvácne
- prax rozlišuje hnedý a biely jaseň

Použitie:

- na výrobu dýh (najmä hľadaný jaseň vlnitý a kvetovaný a jaseňové korenice)
- v piliarstve na hrubé a tenké rezivo a prírezy
- zo zvyškov a kratiny sa vyrábajú prírezy na podlahové vlysy
- v kolárstve na oja a špice
- športové náradie (lyže a sane)
- v nábytkárstve na dyhovaný nábytok
- rôzne predmety, náradia, násady, palice

Brest poľný - Ulmus campestris
Brest horský - Ulmus montana

Výskyt: ojedinelý - prímies listnatých lesov

Hustota: 440 až 680 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' - nažltobiela
- jadro - čokoládovohnedé až načervenalohnedé

Charakteristické body:

- póry v jarnom dreve vyplnené bielym uhličitanom vápenatým
- na priečnom reze charakteristické vlnky (cievy + drevný parenchým)
- na radiálnom klukaté čiarky

Vlastnosti:

- tvrdé, pevné, húževnaté a pružné drevo
- zle štiepatelné, pri sušení praská
- ohýbateľnosť pomerne malá
- veľmi trvanlivé

Využitie:

- prednostne na dyhy (nábytkárske a dekoratívne aj korenica)
- hľadaný v nábytkárstve, interiérovom vybavení (obklady, parkety)
- v minulosti používaný na vodné stavby, strojové súčiastky, náradie, násady a pod.

Agát - Robinia pseudoacacia

Výskyt: strom teplých, južných svahov, významné zastúpenie napr. v Maďarsku

Hustota: 730 až 790 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' - úzka žltobiela
- jadro - žltozelené (u starších kmeňov žltohnedé s olivovým odtieňom)

Charakteristické body:

- ročné kruhy ostro ohraničené
- po parení zmena odtieňa na bledohnedý (vzhľadovo sa blíži dubu, orechu)

Vlastnosti:

- drevo veľmi tvrdé, húževnaté, pružné
- ťažko štiepatelné avšak štiepna plocha je pomerne hladká
- veľmi trvanlivé (trvanlivejšie ako dub)
- vysoká výhrevnosť
- pomalé sušenie a drevo sa pri sušení šúverí

Využitie:

- na výrobu prahov, klasických parketových podláh
- podlahy železničných vagónov
- vodné stavby, stĺpy, koly, vínné tyče
- lavice, záhradný nábytok

Poznámka:

- Význam agátového dreva neustále vzrastá, plochy najmä v južných oblastiach sa zvyšujú, súčasná ročná ťažba je 80 tis. m³.

- Pri piliarskom spracovaní nie je možné použiť bežné rezné nástroje, sú nutné nižšie podávacie rýchlosti, častejšie brúsenie (výkon o 20% nižší ako pri poreze BK). Výťaž reziva - 57 až 62 %, kvalitatívna skladba I. tr. 26 %, II. tr. 54 %, III. tr. 18 %. a IV. tr. 2 %.
- Výťaž prírezov z reziva - 47 až 53 % (výťažnosť BK 36 až 40 %).
- Prechodná drevina - nepatrí ani medzi kruhovitocievnaté ani medzi roztrúsenocievnaté

Orech vlašský - Juglans regia

Výskyt: prevažne pestovaný ako ovocný strom v oblastiach nížin a pahorkatín

Hustota: 640 až 670 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' - svetložltá 5 - 10 cm široká
- jadro - ostro ohraničené, tmavohnedé často pruhované

Vlastnosti:

- ročné kruhy dobre viditeľné na tangenciálnom reze (fládrová kresba)
- na vonkajšej strane ročných kruhov biele pásiky (parenchymatické bunky)
- drevo je tvrdé, jemne vláknité, ohybné, málo pružné
- tuhé a ľahko štiepateľné
- veľmi trvanlivé
- veľmi dobre sa opracováva
- výborne sa morí a leští
- naše najcennejšie a najlepšie drevo

Využitie:

- najčastejšie na krájanú dyhu
- na drahý dyhovaný nábytok
- výnimočne piliarsky spracovaný na náročné výrobky (rámy, ozdobné predmety, masívne dvere, ozdobné lišty nábytku)
- imitácia cudzokrajných drevín

Javor horský - Acer pseudoplatanus (Klen)

Javor mliečny - Acer platanoides

Javor babyka (poľný) - Acer campestre

Výskyt: primiešanina listnatých lesov len zriedka väčšie skupiny

Hustota: 520 až 620 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bezjadrové drevo, výrazne biele a žltkavé, niekedy slabo načervenalé (občas nepravé jadro)
- typický hodvábný lesk

Vlastnosti:

- na priečnom i pozdĺžnom reze lesklé pásiky - dreňové lúče
- tvrdé, pevné, pružné drevo
- ťažko ale hladko štiepateľné
- husté a húževnaté, veľmi dobre sa ohýba
- veľmi pomaly vysychá,
- rýchlo sa zaparuje
- ľahko opracovateľné, dobre sa morí, leští a impregnuje
- pre zachovanie bielej farby nemožno chrániť postrekom ani pariť

Využitie:

- výroba cenných krájaných a lúpaných dýh

- pre peknú bielu farbu v stolárstve, rezbárstve, tokárstve
- predmety drobnej spotreby, náradie, hračky, ozdobné predmety, kefy, galantéria
- podlahoviny, obklady stien
- význačná rezonančná drevina - na výrobu hudobných nástrojov
- vhodné na výrobu lisovaného a vrstveného dreva

Breza obecná - Betula alba, Betula Verucosa
Breza pápernatá - Betula pubesens

Výskyt: po celej Európe (80 druhov, u nás v malom množstve), významná hospodárska drevina v Rusku a Poľsku

Hustota: 460 až 610 kg.m⁻³

Sfarbenie: žltobiela až červenobiela bezjadrová drevina

Vlastnosti:

- póry nezreteľné, spôsobujú vzhľad pričného rezu akoby posypaného múkou
- pozdĺžne rezy lesklé, vlnitý lesk
- drevo je veľmi pevné, pružné, ohybné a húževnaté, zle sa štiepa
- je dobre spracovateľné ale rýchlo zosychá
- dobre sa farbí aj morí je málo trvanlivé, rýchlokazná drevina
- veľká výhrevnosť, obsahuje dobre horiaci betulín

Využitie:

- jedna z najdôležitejších hospodárskych drevín s všestranným použitím (v krajinách s výrazným výskytom)
- v našich podmienkach výroba dýh na preglejky, dýh v nábytkárstve (najmä tzv. karelská alebo fínska breza)
- rezivo na hranoly, pre použitie v nábytkárstve, rezbárstve, na obaly, sudy
- najbežnejšia drevina na výrobu cievok, pažieb, drevených remeníč, hračiek
- lúpe sa na drevené klince - floky
- najvhodnejšia drevina na kúrenie v krboch

Čerešňa - Prunus avium

Výskyt: prímies nížinných listnatých lesov v okolí vodných tokov (divá)

Hustota: 520 až 560 kg.m⁻³

Sfarbenie: zrelé drevo má výrazné pestré sfarbenie od žltohnedej po zelenú

Vlastnosti:

- tvrdé, pevné hrubovláknité, ohybné a pružné, zle štiepatel'né
- veľmi dobre sa opracováva, ľahko sa morí a leští (imitácia mahagónu)

Využitie:

- výroba dýh na nábytok a podlahoviny
- v rezbárstve, tokárstve, na ozdobné predmety
- obklady interiérov

Višňa - Prunus cerasus

Vlastnosti: drevo podobné čerešni s jemnejšou a hustejšou štruktúrou

Sfarbenie: so žltým nádychom

Využitie:

- podobne ako čerešňa,
- hospodársky význam menší pre nízky výskyt bez predpokladu rozšírenia

Jabloň - Pirus malus

Výskyt: ovocný strom záhrad a sadov

Hustota: 700 až 730 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' naružovelá
- jadro červenohnedé

Vlastnosti:

- drevo tvrdé, húževnaté ťažko štiepatel'né, rovnomerne husté, ťažké
- ťažko opracovateľné

Využitie: obdobne ako čerešňa

Hruška - Pirus comunis

Hustota: 700 až 730 kg.m⁻³

Výskyt: ovocný strom

Sfarbenie:

- drevo je ružovkasté až hnedkasté, niekedy s hnedými dreňovými škvrnami
- ojedinele tvorí jadro

Vlastnosti:

- drevo tvrdé, výnimočne husté, ohybné a húževnaté
- dobre sa opracováva, leští, morí
- málo zosychá a nešúverí sa
- je veľmi trvanlivé

Využitie:

- podobne ako čerešňa
- imitácia mahagónu a pri čiernom zafarbení ebenu

Slivka - Prunus domestica

Výskyt: ovocný strom

Hustota: 720 až 750 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' úzka ružovkastá
- jadro tmovočervenohnedé s fialovým nádychom

Vlastnosti:

- drevo je tvrdé, pevné, v lome krehké
- je ťažko štiepatel'né a ťažko opracovateľné ale dobre sa leští

Využitie:

- ako čerešňa
- aj na výrobu hudobných nástrojov

Moruša biela - Morus alba
Moruša čierna - Morus nigra

Výskyt: u nás ojedinele ako ovocný strom

Hustota: 700 kg. m⁻³

Sfarbenie:

- beľ farby žltkastej a úzka
- jadro so žltohnedým až čokoládovohnedým drevom

Vlastnosti:

- drevo je tvrdé, húževnaté, pevné a zle štiepatelné
- dobre sa opracúva a je veľmi trvanlivé

Využitie:

- veľmi obmedzené, obdobné ako pri čerešni

Jarabina oskorusová - Sorbus domestica

Výskyt:

- jedlá v sadoch a záhradách
- nejedlé druhy okolo ciest a vodných tokov, v parkoch

Hustota: 750 - 830 kg.m⁻³

Vlastnosti:

- drevo je tvrdé, húževnaté, pevné a pružné, zle štiepatelné
- je málo trvanlivé
- vysychaním drevo nepraská a nešúveri sa

Využitie:

- ojedinelé spracovanie v piliarstve na špeciálne účely
- v kolárstve, tokárstve, na náradia, meradlá, formy, hudobné nástroje
- v rezbárstve

Topoľ biely - Populus alba
Topoľ čierny - Populus nigra

Výskyt: typický strom našich nížinných a lúčnych lesov, umelo vysadený ako vetrolamy na nížinách, v mestách ako parkový strom

Hustota: 370 až 410 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- beľ - biela, žltohnedá
- jadro u topoľa bieleho je žltohnedé s hnedastými škvrkami
- u topoľa čierneho je jadro svetlohnedé do zelena a pri dreni červenasté

Vlastnosti:

- topoľ má zreteľné jadro

- naša najvýznamnejšia rýchlorastúca drevina (rúbna doba 30 - 40 rokov)
- pri odkvitanií spôsobujú vážne alergie horných dýchacích ciest
- drevo je mäkké, málo pevné, málo pružné, ľahko a dobre štiepatelné
- je veľmi ľahké
- ťažko opracovateľné, drsnosť povrchu ťažko odstrániteľná
- málo zosychá, má malú trvanlivosť

Využitie:

- výroba celulózy
- vhodné na výrobu dýh a preglejok používaných v nábytkárstve
- na stavbu vagónov a na obklady
- na výrobu zápaliiek, obalov, púzdiel na náradia, rysovacie tabule, stredy do laťoviek

Topoľ osikový - Populus tremula

Výskyt: okolo vodných tokov

Hustota: 400 až 420 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- drevo je biele s odtieňom do žltozelena
- bez jadra

Charakteristické body:

- podobné ako u topoľového dreva
- neprávom považovaná za burinovú drevinu

Vlastnosti:

- drevo je mäkké, húževnaté a veľmi ľahké
- stredne dobrá opracovateľnosť, dobre sa impregnuje
- málo zosychá, málo praská
- vystavené poveternostným vplyvom je málo trvanlivé

Využitie:

- na výrobu zápaliiek, na výrobu dýh
- na výrobu obalov, debien, sudov, drevitej vlny, krabíc, úľov, hračiek, cievok, zátok
- je veľmi vhodná na výrobu celulózy

Jelša lepkavá - Alnus glutinosa
Jelša sivá - Alnus incana

Výskyt: nížinné oblasti

Hustota: 450 až 510 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- čerstvé drevo je pobeľavé alebo slaboružové, bez jadra
- na rezoch výrazne žltne do oranžova

Vlastnosti:

- drevo je mäkké, málo pevné, málo pružné, ľahko a dobre štiepatelné
- je veľmi ľahké
- dobrá opracovateľnosť, dobre sa leští a impregnuje, málo zosychá, málo praská
- v suchu ale najmä vo vode je veľmi trvanlivé

Využitie:

- vyhľadávané sú jelšové dyharenské výrezy

- preglejované dosky na obklady stien, vagónov, pri stavbe lodí
- na výrobu ceruzkárskeho doštičiek, na ceruzky, kde nahrádza drahé cédrové drevo aj na imitáciu drevín mahagón, palisander
- je veľmi vhodné na vodné stavby
- je dobré modelárske drevo
- drobné predmety, formy, gombíky, hračky, kuchynské potreby, debničky

Lipa malolistá - Tilia parvifolia
Lipa veľkolistá - Tilia grandifolia

Výskyt: pomerne malý výskyt, najmä v parkoch

Hustota: 320 - 490 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' je svetlá
- drevo je bezjadrové a od beli sa líši žltkavou farbou s červeným až hnedastým nádychom

Vlastnosti:

- drevo je mäkké, rovnomerne husté
- je ohybné, húževnaté, dobre sa štiepa ale štiepna plocha je nerovná
- je veľmi ľahké
- dobrá opracovateľnosť, dobre sa morí a glejí
- pod vodou rýchlo hnie, trvanlivé len v suchom prostredí
- uložené vo vlhku sa farbí do siva až zelena

Využitie:

- na výrobu dýh a kvalitných preglejok používaných v nábytkárstve
- hlavný materiál v rezbárstve, v modelárstve, na obrazové rámy
- hojné použitie v letectve, menej na hudobné nástroje
- na výrobu drevitej vlny, skriniek, cievok, rysovacích stolov, tabúľ, zátok

Vrba biela - Salix alba
Vrba krehká - Salix fragilis
Vrba rakyta - Salix caprea

Výskyt: pri potokoch, v parkoch

Hustota: 330 - 520 kg.m⁻³

Sfarbenie:

- bel' je svetlá niekedy žltkastá
- jadro je hnedé až tmavé

Vlastnosti:

- drevo je mäkké, ohybné, pružné, ľahko štiepatelné
- je málo trvalé, ľahko podlieha hnilobe, najmä jadro
- ľahko sa vegetatívne rozmnožuje

Využitie:

- hrubšie kmene na dyhy, na výrobu preglejok
- na člny, rysovacie dosky, debny
- je veľmi vhodné na výrobu drevitej vlny a celulózy

Pagaštan konský - Aesculus hippocastanum

Výskyt: parkový strom

Hustota: 520 kg.m⁻³

Sfarbenie: drevo je bez jadra špinavohnedej farby so žltkastým a hnedastým nádychom

Vlastnosti:

- drevo je mäkké, málo pružné, dobre štiepateľné, málo trvanlivé
- upotrebitelné len na suchu, veľmi málo zosychá

Využitie:

- veľmi malé, ojedinele na dyhové výrezy a výrezy na lúpanie
- menej v rezbárstve, v tokárstve na výrobu debien, kuchynského náradia
- na výrobu celulózy

Lieska, Drieň, Hloh, Bršlen, Krušina, Rešetlák, Baza čierna

- plnia funkciu krycích drevín v lese
- hospodársky význam nepatrný
- na výrobu celulóza a aglomerovaných materiálov
- drevo niektorých možno použiť napr. na násady, lyžiarske palice, obruče (Lieska - Coryllus avellana)
- na klíny a vložky pre dychové hudobné nástroje (Drieň - Cornus)